

EUROPEISKA UNIONEN
Europeiska socialfonden

UTVÄRDERING AV
**HEMTJÄNST PÅ
HEMSPRÅK**

SLUTRAPPORT JANUARI 2011

Lena Lernå

SAMMANFATTNING

Projektet Hemtjänst på hemspråk har genomförts av Mångkulturell kunskap ekonomisk förening (MKEF) i samarbete med Växjö, Alvesta och Älmhults kommuner med medel från Europeiska socialfonden under tiden 15 januari 2009 till 15 januari 2011. Projektet har utvärderats av LoBAB Utveckling AB.

Projektets syfte var att skapa arbetstillfällen och öka sysselsättningen för medelålders arbetslösa personer med invandrarbakgrund, bygga upp en intäktsfinansierad verksamhet som långsiktigt skall erbjuda arbetstillfällen åt personer från målgruppen samt tillgodose omvårdnadsbehov hos äldre och andra personer som har begränsade kunskaper i svenska språket.

Utvärderingen bygger på enkäter till deltagare och handläggare i kommunerna, intervjuer med deltagare, projektledning, handläggare på arbetsförmedlingen och kommunernas arbetsledare, dialogmöten med handläggare och projektgruppen, observation vid kurstillfällen samt återträffar med deltagarna.

Projektets bas var en terminskurs för att förbereda deltagarna för servicearbete. Kursen omfattade teori kring samhället och servicearbete samt praktik inom kommunens hemtjänst. Kursen genomfördes i dialog med deltagarna, med rikligt med exempel och tillfälle att pröva på. Kursen avslutades med ett test.

Totalt deltog 100 personer i kursen som genomfördes vid fyra tillfällen för omkring 25 deltagare per termin. Målgruppen var arbetslösa personer med uppehållstillstånd. Merparten deltagare var mellan 25 och 54 år (87 %). Bland deltagarna fanns 26 länder representerade. 15 % var män. Hälften hade inte arbetat utanför hemmet tidigare. Merparten hade försörjningsstöd från kommunens socialtjänst under kurs tiden.

Deltagarna och kommunernas handläggare förväntade sig att deltagarna skulle få jobb efter kursens slut, arbetsförmedlaren och arbetsledare att deltagarna skulle komma närmare arbetsmarknaden och få en bas för att söka arbete.

Deltagarna var mycket positiva till kursen, dess innehåll och upplägg, projektet och vad de själva hade lärt sig. I januari 2011 efter avslutad kurs hade 20 arbete, 8 praktiserade, 27 studerade, 5 var föräldralediga och 7 sjukskrivna (totalt 67 %).

MKEF har byggt upp en intäktsfinansierad verksamhet med 40 anställda som erbjuder tjänster i flera kommuner. MKEF hade i januari 2011 avtal med två kommuner för 21 servicemottagare samt ytterligare 44 kunder i hushållsnära tjänster och ett 50 tal företagskunder. Under 2010 debiterades totalt 120 kunder.

Kommunernas arbetsledare ser mycket positivt på projektet, projektledningen och samverkan mellan dessa och kommunerna. Målgruppen nåddes, projektet genomfördes som planerat, deltagarna fick arbete och/eller har kommit närmare arbetsmarknaden och fått meriter i sin CV och övning i svenska. MKEF har byggt upp en intäktsfinansierad verksamhet som erbjuder tjänster i flera kommuner. Antalet anställda överstiger målsättningen.

Bärande delar i projektet är projektledningens goda samarbete med deltagarna, kommunerna och arbetsförmedlingen samt kompetens, flexibilitet och lyhördhet för individuella anpassningar till deltagarna. Återträffarna var en framgångsfaktor.

Inför framtiden är det av vikt att kommunerna och arbetsförmedlingen följer upp och tar till vara de enskildas erfarenheter och bevakar deras fortsatta möjligheter på arbetsmarknaden. MKEF kan för sin fortsatta planering ha dessa i åtanke när framtida anställningar planeras samt kan erbjuda arbetsförmedlingen kursen i hushållsnära tjänster för enskilda personer som vill arbeta i branschen.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1.	INLEDNING	4
1.1	Bakgrund	4
1.2	Förprojektering av Hemtjänst på hemspråk	4
1.3	Syftet med Hemtjänst på hemspråk	4
2.	UTVÄRDERINGEN	5
2.1	Uppdraget	5
2.2	Tillvägagångssätt och insamlat material	5
2.3	Dialogmöten	6
2.4	Etiska överväganden	6
3.	GENOMFÖRANDE HEMTJÄNST PÅ HEMSPRÅK	7
3.1	Organisation	7
3.2	Projektledningen	7
3.3	Kursen och praktiken	8
3.4	Tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning	10
4.	RESULTAT HEMTJÄNST PÅ HEMSPRÅK	11
4.1	Målgrupp	11
4.2	Jämställdhetsintegrering	12
4.3	Rekrytering av deltagare	13
4.4	Etnicitet och integration	14
4.5	Projektet enligt deltagarna	15
4.6	Deltagarna efter projektiden	16
4.7	Projektet enligt samarbetsparterna	17
4.8	Samverkan	21
5.	MÅNGKULTURELL KUNSKAP EKONOMISK FÖRENING	22
5.1	Arbetsgivare	22
5.2	Lönsamhet	22
6.	ANALYS OCH SLUTSATS	23
6.1	Metod, genomförande och resultat	23
6.2	Projektets värde och nytta samt starka och svaga sidor	23
6.3	Inför framtida projekt	24
Tabell 1.	Antal enkätsvar från deltagarna	5
Tabell 2.	Hur många år har du gått i skolan?	12
Tabell 3.	Vem berättade för dig om projektet Hemtjänst på hemspråk?	13
Tabell 4.	Vilka förväntningar har du på projektet?	15
Tabell 5.	Deltagarnas omdöme om Hemtjänst på hemspråk	15
Tabell 6.	MKEF:s årsomsättning och årsresultat	22
Diagram 1.	Åldersfördelning bland deltagarna	11
Diagram 2.	Deltagarnas efter projektet i januari 2011	17
Bilaga 1.	Enkät 1 till deltagare	26
Bilaga 2.	Enkät 2 till deltagare	27
Bilaga 3.	Frågor i e-postenkät till handläggare	28
Bilaga 4.	Frågor till arbetsledare. Frågor i intervju med enskilda.	29

1. INLEDNING

1.1 Bakgrund

Mångkulturell Kunskap Ekonomisk förening (MKEF) har under två år från den 15 januari 2009 till den 14 januari 2011 genomfört projektet ”Hemtjänst på hemspråk” tillsammans med Växjö, Alvesta och Älmhults kommuner med medel från Svenska Europeiska Socialfonden (ESF-rådet).

MKEF startade sin verksamhet 2008. Företaget bedrivs som en ekonomisk förening och ägs av tre personer. Affärsidén är att erbjuda hemservice och företagstjänster samt ge människor som är i behov av sysselsättning möjlighet till lönearbete var och en efter sin arbetsförmåga.

LoBAB Utveckling AB, Lena Lernå har utvärderat projektet Hemtjänst på hemspråk på uppdrag av MKEF.

1.2 Förprojektering av Hemtjänst på Hemspråk

Projektet bereddes genom en förprojektering med medel från Europeiska socialfonden. Behov av hemtjänst, arbetstillfällen för personer med invandrarbakgrund och marknaden undersöktes liksom målgruppens behov av arbete och kompetensutveckling. Ansökan om medel för genomförande beviljades från Svenska ESF-rådet. Kommunerna medfinansierade projektet vilket i förprojekteringen konstaterades skulle ge projektet legitimitet. Kommunernas handläggare av försörjningsstöd var viktiga för att nå målgruppen och informerades om tanke, roll, avsikt och delaktighet. Deltagarna skulle under utbildningstiden erbjudas praktik inom kommunal hemtjänst.

I förprojekteringen förankrades projektet i nätverk och invandrarföreningar samt med en enkät som besvarades av 35 personer med invandrarbakgrund för att kartlägga problem, behov och idéer kring arbete och sysselsättning. Information samlades också genom kontakter med anställda på kommunernas förvaltningar för omsorg och arbetsmarknad. Projektledningen genomförde möten med kommunernas ledande förtroendevalda. Länsstyrelsen, arbetsförmedlingen och handikapporganisationen har tillfört synpunkter i planeringen.

1.3 Syftet med Hemtjänst på hemspråk

Projektets syfte var att skapa arbetstillfällen och öka sysselsättningen för medelålders och äldre arbetslösa personer med invandrarbakgrund som troligen har den allra svagaste ställningen på arbetsmarknaden. Syftet var också att bygga upp en intäktsfinansierad verksamhet som långsiktigt skall erbjuda arbetstillfällen åt personer från målgruppen.

Ett sekundärt syfte med den framtida verksamheten var att tillgodose behovet hos äldre personer och andra med omvårdnadsbehov som har begränsade kunskaper i svenska språket.

2. UTVÄRDERINGEN

Enligt projektbeskrivningen skall en extern utvärderare identifiera värdet/nyttan med projektet, tydliggöra resultaten, lyfta fram starka och svaga sidor av genomförandet och bidra till spridning av lärdomar från projektet.

2.1 Uppdraget

Utvärderingen har utformats i samråd med uppdragsgivaren; MKEF och projektgruppen/styrgruppen. Projektets syfte var utgångspunkten och har legat till grund för utvärderarens arbete.

Under arbetets gång har förslag getts till vad som kunde göras för att utveckla och förbättra projektets insatser utifrån projektbeskrivningen och utvärderingens resultat.

Utvärderingen koncentrerades på projektets genomförande och hur målen för projektet uppfylldes – att ge en bild av vad projektet resulterade i. Hur jämställdhetsintegrering och integration samt främjande av samverkan uppnås ingick i samtliga moment.

Utvärderingen avgränsades till att gälla projektets genomförande, resultat för deltagarna samt samverkan mellan parterna.

En delrapport lämnades efter halva projekttiden. Utvärderingen påbörjades i juni 2009 och slutredovisas i denna rapport i januari 2011.

2.2 Tillvägagångssätt och insamlat material

För att följa projektdeltagarna, projektledningen och kommunernas arbete i projektet har enkäter, intervjuer, observation och dialog med deltagare, projektledning, projektgrupp och handläggare använts.

Utvärderingen påbörjades i juni 2009 då första gruppen var på väg att avsluta sin kursperiod. När denna rapport skrevs i januari 2011 var grupp 4 i samma situation.

Alla fyra grupperna har besvarat¹ enkät 1, bilaga 1, som beskriver deras egen situation när de började i projektet samt enkät 2, bilaga 2, med synpunkter på projektet. Totalt besvarades enkät 1 av 71 deltagare och enkät 2 av 61 deltagare. Alla hade inte tillfälle besvara enkäten bl.a. beroende på praktik eller frånvaro. I alla fyra grupperna har observationer gjorts på lektioner samt intervjuer med 3 - 5 deltagare per grupp. Grupperna 1, 2 och 3 har följts upp med en återsamling. Projektledningen har tagit reda på vad deltagarna gjorde efter kursen i januari 2011.

Tabell 1. Antal enkätsvar från deltagarna

Antal svar	Grupp 1	Grupp 2	Grupp 3	Grupp 4	Antal svar
Enkät 1	14	22	20	15	71 (76 %)
Enkät 2	14	19	13	15	61 (66 %)

¹ Första gruppen kunde, då utvärderingen påbörjades några månader efter deras start i projektet, inte kartläggas före projekttiden, enkäten besvarades så fort utvärderingen påbörjades i juni 2009.

Handläggare inom försörjningsstöd respektive introduktionsersättning från Alvesta, Älmhult och Växjö kommuner har besvarat en enkät, bilaga 3. Ansvarig chef i respektive kommun lämnade namn på berörda handläggare till utvärderaren som skickade en e-postenkät med tre frågor som besvarades av 22 handläggare, 20 kvinnor och två män. Fem (av sex) var från Alvesta, tolv (av 15) från Växjö samt fem (av fem) från Älmhult. Alla som var i tjänst besvarade e-postenkäten, de fyra som inte svarade hade andra arbetsuppgifter, var föräldraledig eller sjukskriven.

En arbetsledare från varje kommun intervjuades per telefon. En handläggare på arbetsförmedlingen intervjuades.

Resultatet stämades av vid projektgruppsmöten, två dialogmöten; 30 november 2009 samt 1 december 2010 med handläggare och arbetsledare samt vid löpande information, överläggningar och diskussion med projektledningen.

2.3 Dialogmöten

Projektledningen och utvärderaren anordnade tillsammans två dialogmöten med handläggare och arbetsledare från kommunerna och arbetsförmedlingen. Vid mötena redogjorde utvärderaren för vad som framkommit i utvärderingen och projektledningen för hur projektet framlöpt. En utvecklande dialog fördes om informationen och erfarenheterna hos var och en som gav såväl projektledning som samverkande möjligheter att utveckla delar i projektet.

2.4 Etiska överväganden

Deltagare och intervjuade informerades om utvärderingen och att det var frivilligt att besvara frågorna. Enskilda utsagor från deltagare och handläggare kan inte utläsas i rapporten. Arbetsledning på kommunerna och projektledningen var införstådda med att deras utlåtande kan identifieras.

3. GENOMFÖRANDE HEMTJÄNST PÅ HEMSPRÅK

Avsnittet beskriver hur projektet organiserades och lades upp. Informationen bygger på intervjuer med projektledningen, skriftligt material samt enkätsvar och intervjuer med deltagarna.

3.1 Organisation

Hemtjänst på hemspråk leddes av en projektledare anställd av MKEF på heltid för uppdraget. I projektet verkade också MKEF:s personalchef samt dess ekonomichef på deltid.

Styrgrupp var en projektgrupp med arbetsledare och handläggare från Alvesta, Växjö och Älmhults kommuner. Efter halva projekttiden utökades projektgruppen med tre handläggare från arbetsförmedlingen. ESF-rådets handläggare samt utvärderaren adjungerades till projektgruppens möten. Ordförande i projektgruppen har varit projektledaren som också ansvarade för kallelse inför möten och anteckningar efter möten.

Projektgruppen följde projektets utveckling, stod för kommunikation från kommunerna till projektledningen och från projektet till kommunerna. Olika frågor som information och kommunikation med blivande projektdeltagare, kontakter med arbetsförmedlingen med mera togs upp. Projektgruppen har tagit strategiska beslut beträffande projektet. Utvärderaren medverkade vid fyra möten.

3.2 Projektledningen

Redan i förprojekteringen visade sig projektledningens bakgrund och tidigare erfarenheter spela stor roll för projektets inriktning, genomförande, trovärdighet och möjligheter att nå planerade resultat. Därför följer här en beskrivning av projektledningens bakgrund och erfarenheter som kan ha betydelse för projektet.

Projektledaren växte upp i Eritrea och under barndomen flydde familjen till Sverige. Projektledaren har gått svenskt högstadium och tekniskt gymnasium samt högskoleutbildning i sociologi och psykologi. Tidigare arbetade projektledaren i Växjö kommun med ungdomars fritid och arbetsledning för unga som arbetade med hushållstjänster. Arbetet innebar möte med äldre och gav erfarenheter av bemötande och tankesätt hos olika människor. Kontakterna med ungdomarna och de äldre menar projektledaren har format honom och hans syn på Sverige.

Projektledaren hade arbetat på Smålandsidrotten och dess studieförbund samt på en gymnasieskola och i skola och barnomsorg. Drev ett företag samt är och var aktiv i bl.a. en global förening som verkar för integration. Arbetet innebar såväl ledning, som genomförande, kontakter och kommunikation. Han refererade till flera exempel på diskriminering i arbetslivet, arbetsledare som inte kunnat hantera situationen och markera för alla vad som gäller. Detta har projektledaren tagit med sig in i Hemtjänst på hemspråk. Projektledaren arbetade heltid i projektet med ansvar för planering, upplägg, genomförande samt hade huvudansvar för dagliga kontakter med deltagarna. Ansvarade också för lägesrapporter till ESF-rådet och kontakter med kommunerna och arbetsförmedlingen.

MKEF:s personalchef har fem år beteendevetenskaplig universitetsutbildning i f.d. Jugoslavien, nuvarande Montenegro och arbetade där som lärare och specialpedagog. Hon använder sin funktionsnedsättning, grav synskada och bakgrund, som exempel för andra; att det går att arbeta och sköta ett kvalificerat arbete även med utländsk bakgrund och en funktionsnedsättning. Erfarenheten framförde hon också i mötet med deltagarna som illustration av hur det kan vara att leva med funktionsnedsättning och kring bemötande m.m. Har tidigare arbetat som projektledare i flera projekt för integration av personer som har utländsk bakgrund och funktionsnedsättning samt för att öka kunskapen hos handläggare i stat och kommun. Arbetade halvtid i Hemtjänst på hemspråk med utbildningen samt kontakter och uppföljning kring praktikplatser och deltagare.

MKEF:s ekonomichef har fyra årig ekonomiutbildning på universitetet i hemlandet Kosovo som validerades när han kom till Sverige 1992. Därutöver har han magisterexamen i företagsekonomi vid Växjö universitet. Arbetade som lärare på gymnasieskola i Kosovo i flera år och som ekonom i kommun i drygt två år, har haft egen redovisningsbyrå samt var med och startade ekonomiska föreningen Macken. Hade erfarenhet från flera ESF-projekt. MKEF:s ekonomichef ansvarade för projektets ekonomi, var coach, följde med på studiebesök och praktikförberedelse. Hade minst två samtal med varje deltagare, ställde frågor om individens planer för framtiden som förberedelse för praktik, arbetsmarknaden och framtida anställningsintervjuer. Arbetade totalt halvtid i Hemtjänst på hemspråk.

Kommunernas arbetsledare berättade att projektledningen var fantastisk på att se och lyfta förmågor. De jobbade med gruppen som är långt från arbetsmarknaden. De fick folk som inte tidigare varit utanför bostaden att åka buss till Växjö för att vara med på kursen. Projektledningen hade ett arbetssätt med normaliserat medlemskap, bjöd på sig själva och var en levande förebild för deltagarna.

”Det positiva är flexibiliteten, öppenheten, att kursledningen lyssnar in.”
Arbetsledare i kommun

3.3 Kursen och praktiken

För projektdeltagarna var projektet Hemtjänst på hemspråk detsamma som kursen. Målet var att deltagarna skulle lära sig professionellt servicearbete. För att uppfylla målet utarbetade projektledningen schema vecka för vecka. Varje person som deltog på heltid genomgick ett program omfattande 26 veckor. Programmet omformades och kompletterades efter erfarenheter under projektets gång. Innehåll och kurstakt anpassades efter deltagarnas behov och synpunkter. Några deltog på deltid och följde kursen under en längre tid än 26 veckor, någon under två terminer.

Kursen bestod av såväl allmänna kursmoment om samhället som specifika i yrkesrollen. Projektledningen och anlitade föreläsare svarade för teoriavsnitten. Kursspråk var svenska. Kursmomenten innefattade dialog med deltagarna för att skapa förståelse och möjlighet att anamma kunskapen. Dialogen innebar övningar i att prata i grupp på svenska och att kunna redogöra för olika delar av kursmomenten.

Kursen byggde på att se, höra och uppleva samt att varva teori, praktik och studiebesök. Praktiska moment, att lära sig cykla, hitta med hjälp av karta och förstå samhällets olika institutioner, lyftteknik samt planera en meny, beräkna portioner, handla och laga mat samt ta tillvara rester ingick också liksom en städkurs.

”Deltagarna utvecklade nya områden, öppnade kanaler och kontaktnät för att kunna använda sin nya kompetens på arbetsmarknaden.” Projektledaren

En del i kursen var att utveckla ett professionellt förhållningssätt till arbetsuppgifterna som ingår i yrket. Andra var tystnadsplikt och etik, personalhygien och egenkontroll (inklusive klädsel). Kursledningen använde rikligt med exempel, ofta från sin egen erfarenhet. Projektledningen försökte få deltagarna att få förståelse för servicemottagarna, tänka att det är en egen anhörig mamma/pappa som behöver hjälp i sin tillvaro. Ett förhållningssätt att arbeta med människor. *”Det var mycket innan man kom i gång”*. Projektledaren

Studiebesök gjordes t.ex. på hjälpmedelscentralen och Handikapprörelsens Idé och Kunskapscentrum. På den senare gjordes praktiska övningar i att köra rullstol, gå med ögonbindel och vit käpp m.m. för att öka förståelsen för att leva med funktionsnedsättning. Idé och kunskapscentrums tillgänglighetskonsult medverkade i ett utbildningspass per grupp.

Varje deltagare gjorde praktik hos kommunens äldreomsorg eller MKEF där de följde arbetet över kurstiden totalt minst 20 arbetsdagar. Praktiken följdes varje vecka upp i gruppen med dialog och resonemang om erfarenheter och lösningar i olika situationer. Praktiken gav också erfarenheter som att arbeta på en svensk arbetsplats, med arbetskamrater och att ta sig till och från arbetsplatsen.

”Vi har satt upp regler att de inte får praktisera i sitt eget bostadsområde. De ska pröva på att pendla. Det är besvärligt och svårt – men så är vardagen för många. Pröva på att åka buss är viktigt.” MKEF:s personalchef

Praktiken inleddes med ett möte där deltagare och arbetsledare på praktikplatsen tillsammans med projektledningen gick igenom vad som gäller, policy, regler m.m. Arbetsledaren ställde frågor som *Vad har du jobbat med? Vill du jobba med äldre människor?* Detta gav träning inför kommande anställningsintervjuer och kontakter med arbetsgivare. Deltagaren visades runt, fick se närmaste busshållplats osv. Projektledningen besökte samtliga praktikplatser.

”Mötet med äldre ger inspiration, äldre är nyfikna men även rädda för främmande vilket projektet har möjlighet att ge positivt utbyte kring.” MKEF:s personalchef

Kurstiden avslutades med ett individuellt prov/test i tio delar där deltagarna redovisade vad de hade inhämtat kunskap om. Flera testtillfällen medgavs. Provet kunde även göras med tolkstöd. Intyg utfärdades för alla som klarade testet. För den som klarade flertalet delar men inte alla utfärdades intyg på de avklarade delarna. Intyget/diplomet är en handling i deltagarnas CV inför ansökan om jobb.

3.4 Tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning

Projektledningen kontrollerade och valde lokaler som användes i projektet med hänsyn till att de skulle vara tillgängliga för personer med olika former av funktionsnedsättning. Utbildningsmaterial och kursdelar anpassades efter deltagarnas behov till exempel lättläst och flera muntliga genomgångar kombinerat med skriftligt material. I kursen ingick moment från Handikapprörelsens Idé och kunskapscentrum samt hjälpmedelscentralen. Mathållningen som ingick i projektet anpassades efter olika gruppers behov och deltagarna fick kunskap och erfarenhet av att anpassa matlagningen efter såväl allergier som kulturell bakgrund.

4. RESULTAT HEMTJÄNST PÅ HEMSPRÅK

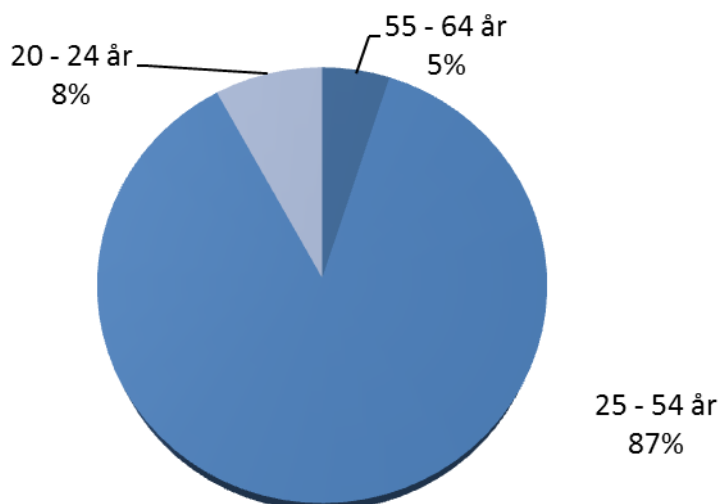
Redovisningen följer de mål som finns i projektbeskrivningen för Hemtjänst på hemspråk. Uppgifterna bygger på enkäter, intervjuer, projektledningens skriftliga redovisning och information samt dialogmöten och projektgruppsmöten.

4.1 Målgrupp

Enligt projektbeskrivningen skulle Hemtjänst på hemspråk nå 100 deltagare varav 75 kvinnor och 25 män i åldrarna 35 – 64 år. Deltagarna skulle vara helt arbetslösa sedan minst ett år med särskilt fokus på personer med utländsk bakgrund samt personer som hade ekonomiskt bistånd eller introduktionsersättning. Unga som befann sig i övergången mellan studier och arbetslivet ingick också i målgruppen. Hemtjänst på hemspråk skulle inriktas på diskrimineringsgrunden etnicitet och uppfylla socialfondens kriterier kring samverkan.

Totalt har 100 personer, 85 kvinnor och 15 män deltagit i projektet. Merparten av deltagarna var mellan 25 och 54 år. Åldersredovisningen bygger på projektledningens redovisning och den indelning som ESF-rådet använder.

Diagram 1. Åldersfördelning bland deltagarna i Hemtjänst på hemspråk (totalt 100)

Samtliga deltagare hade utländsk bakgrund. Totalt deltog personer från 26 länder i Hemtjänst på hemspråk. I grupp 1 fanns deltagare från sju länder, i grupp 2 från 13 länder, i grupp 3 från elva länder och i grupp 4 från nio länder. Länderna var Kosovo, Palestina, Irak, Somalia, Bosnien, Chile, Rumänien, Polen, Tjetjenien, Afghanistan, Uganda, Libanon, Iran, Yemen, Kuwait, Etiopien, Angola, Makedonien, Bulgarien, Thailand, Dagestan, Eritrea, Gambia, Kurdistan, Vitryssland samt Syrien.

Övervägande delen av deltagarna som besvarade enkäten hade under kurs tiden försörjningsstöd från kommunens socialtjänst, tio hade introduktionsersättning, fem hade ersättning från försäkringskassan och en person angav att maken stod för försörjningen.

Frågan om antalet arbetade år besvarades av 34 personer, 16 hade arbetat färre än fem år, tolv mellan fem och tio år och sex mer än tio år. Tidigare anställningar hade varit inom olika områden, frisör, grönsaksförsäljare, lärare, guldsmed, städning, soldat, affär, sömmerska, tvätter, hotell, servering, fabrik, kock, tullen. Merparten av arbetserfarenheten var från hemlandet. Hälften av deltagarna hade inte arbetat utanför hemmet.

Frågan om antalet skolår besvarades av 63 personer. En tredje del hade kortare än 5 års skolgång, en tredjedel 6 - 9 år och en tredjedel fler än 10.

Tabell 2. Hur många år har du gått i skolan?

Antal skolår	Grupp 1	Grupp 2	Grupp 3	Grupp 4	Summa
1 – 5 år	2	6	6	5	19
6 – 9 år	4	9	3	5	21
10 – 12 år	4	4	5	3	16
13 – 14 år	2	2	1	1	6
15 – 16 år	0	0	1	0	1
Ej svar	2	1	4	1	8
Summa	14	22	20	15	71

4.2 Jämställdhetsintegrering

Vid planeringen av projektet identifierades äldre kvinnor med invandrarbakgrund ha särskilt svårt att hitta en plats på arbetsmarknaden. Utöver tillgänglig statistik konstaterades att det fanns ett mörkertal, kvinnor som inte anmält sig arbetssökande hos arbetsförmedlingen. Rekryteringen av deltagare till projektet skulle förutom från arbetsförmedlingen ske via kommunernas förvaltningar för arbete och välfärd. Informella kontakter via kontaktnät, invandrarföreningar och informationsmöten nämndes i projektbeskrivningen.

Flera deltagare visade sig vara tvungna att (få hjälp med att) motivera sin make för att få delta. Vid flera tillfällen fick projektledningen samtal från upprörda, frågande och/eller anklagande makar. Bl.a. ifrågasattes nyttan med att arbeta. Även att män var lärare ifrågasattes. Det hände att maken följde med sin fru på antagningsintervjun. Projektledningen argumenterade med deltagare och deras makar och framförde bl.a. att lönen medverkar till familjens försörjning och att det är bra för båda i familjen att ta ansvar. Projektledningen berättade i intervjun att de såg deltagarna som vuxna personer som själva skulle ta ansvar för sitt lärande.

”Detta är verkligen att jobba med jämställdhet – vi erbjuder kvinnan en plats i sambället på arbetsmarknaden – utanför hemmet, mannen och kvinnan måste därför hjälpas åt i hemmet. Barnen ser att mamman har en roll, ett arbete att gå till.” Projektledaren

Projektledaren uppmärksammade att en kommunal handläggare vid ett tillfälle uppmanade aktuella kvinnor att prata med sina män; i stället för att uppmana dem att själva fundera och ta ställning till förslaget att delta i kursen.

Ett argument som fördes fram från några av kommunens handläggare var att projektet var särskilt inriktat på kvinnor och att de därför skulle kunna förvänta sig att inte några män deltog, en slags fristad från män. Projektledningen hävdade dock att hemtjänst är viktiga arbetsuppgifter som kan utföras av såväl män som kvinnor.

Men det krävdes särskilda insatser för att motivera såväl kommunens handläggare som männen själva för att män skulle delta. Efter projektgruppsmöten, första dialogmötet och flera resonemang med projektledningen deltog några män i projektet.

”Vi har i vår kommun prioriterat kvinnor vid rekryteringen till projektet, de blir stärkta av att komma ut från hemmet.” Arbetsledare kommun

Frågan om projektets resultat när det gäller jämställdhet togs upp på dialogmötet i december 2010. Flera olika aspekter framfördes på varför inte målsättningen 25 % män bland deltagarna uppnåddes. Det handlade om uppgifterna, inställningen i samhället, hos deltagarna och deras vänner samt att när man har jobbat är det svårt att motiveras att gå en kurs.

”För barnen är det jätteviktigt att mamma får ett arbete, som förebild för barnen som mår bättre, det gör att samhället mår bättre. Till och med BNP ökar.”
Handläggare arbetsförmedlingen

4.3 Rekrytering av deltagare

Enkätsvaren och intervjuerna med deltagarna visar att de nåtts av information om projektet genom kommunernas handläggare, egna kontakter, arbetsförmedlingen eller skolan.

Tabell 3. Vem berättade för dig om projektet Hemtjänst på hemspråk?

Vem berättade ... om projektet?	Grupp 2	Grupp 3	Grupp 4	Summa
Kommunens handläggare	12	12	7	31
Arbetsförmedlingen	2	2	2	6
Anhörig eller kamrat	3	5	3	11
Skolan SFI odyl	0	1	3	4

Frågan ställdes inte till grupp 1.

Projektledningen berättade att kursdeltagarna när de började i projektet var långt från arbetsmarknaden. Flera hade aldrig tidigare arbetat utanför hemmet. Hälften hade inte motsvarande grundskola, några hade aldrig gått i skola och 20 hade knappt fem års skoltid. Projektet tog därför mer tid i anspråk än beräknat. Målgruppen behövde mycket stöd. Motivering var en bärande del såväl före projektet som under projekttiden. Tolk behövde användas oftare än beräknat för att den enskilde skulle kunna föra sin egen talan.

”Det handlar om människor som vill men inte fått chansen.” MKEF:s personalchef

Kommunerna var en viktig ingång för rekrytering av projektdeltagare. Kommunernas handläggare beskrev en inte helt samstämmig uppfattning om vilka som skulle delta i projektet. Det innefattade ett brett register från de som anvisade personer som hade tillräckliga kunskaper i svenska, var intresserade av service och motiverade till de som anvisade personer som hade svårt att klara SFI-testet och behövde extra stöd för att komma ut i arbete. Någon tyckte att de som har resurser men inte fått använda dem skulle delta. Andra att personer som var intresserade av arbetet inom hemtjänsten och hade möjlighet till en anställning skulle erbjudas delta.

I en av kommunerna beskrev handläggarna målgruppen som personer som ej var etablerade på arbetsmarknaden med företräde för muslimska kvinnor.

”De som kan svenska så att det kan fungera med arbetsgivare inom kommuner och som har arbetsförmåga. Jag var jag lite osäker på en av de deltagare jag anmälde om hon skulle klara det men hon har klarat det galant och har mått mycket bra av projektet så man kanske inte ska vara alltför försiktig utan i stället ge de tysta, tillbakadragna utan arbetserfarenhet möjlighet att visa vad de kan! Vore bra om vi kunde motivera fler män.” Handläggare i kommun

En av kommunernas arbetsledare påpekade att det var de som stod längst från arbetsmarknaden som valdes ut för projektet, detta innebar att ett steg närmare arbetsmarknaden var ett gott mål.

”Deltagarna är också föräldrar och det är viktigt att de vistas utanför bostaden. Barnen är lyckliga när föräldrarna är på jobbet och de kan berätta om detta i skolan.”
Arbetsledare kommun

Projektet var i kommunerna en del av åtgärds paket för att nå självständig försörjning för att närma sig arbetsmarknaden, projektet beskrevs som en väldigt bra åtgärd.

Projektledningen la ansvaret för deltagandet i kursen på deltagaren. För att verkligen nå deltagare var det inledningsvis avgörande hur projektet presenterades och att deltagarna anammade argument för varför de skulle vara med som de kunde formulera både för sig själva och för familjen.

”Lärdom är att projektet tar mycket mer tid än beräknat. Rekryteringen från kommunen måste stimuleras. När inte alla platser är tillsatta vid kursstart halkar de som kommer in senare efter och de som startat i rätt tid får vänta in de andra. Alla måste börja samtidigt för att komma rätt i introduktionen.” Projektledningen

Projektledningen beskrev en erfarenhet att en följd av projektet blev att när handläggarna i kommunerna fullföljde intentionerna i lagar och riktlinjer, blev det uppenbart för enskilda att de inte kunde uppbära försörjningsstöd och samtidigt tacka nej till en aktivitet som kunde leda till självförsörjning. Det hände att en person som erbjöds aktivitet själv ordnade en alternativ sysselsättning. Vilket är ett resultat i sig.

4.4 Etnicitet och integration

Hemtjänst på hemspråk var inriktat på diskrimineringsgrunden etnicitet. Alla deltagare och projektledningen hade utländsk bakgrund. Stora delar av utbildningen innebar fördjupad introduktion i samhället, lagar, hur hem fungerar, mathållning, att orientera sig i samhället samt professionellt arbete i hemmiljö m.m. Praktiken inom kursen (minst 20 dagar) innebar möte med såväl svensk arbetsplats, arbetskamrater och arbete i hemmet hos personer med behov av hemservice.

4.5 Projektet enligt deltagarna

Frågan om deltagarnas förväntningar på projektet ställdes för att få en bild av hur de resonerade kring sitt deltagande och vad som skulle hända efter projektets slut.

Tabell 4. Vilka förväntningar har du på projektet? Frågan ställdes inte till grupp 1

Förväntningar	Grupp 2	Grupp 3	Grupp 4	Summa
Jobb	12	12	7	31
Vill hjälpa människor	4	1		5
Jobb inom hemtjänsten	1		4	5
Hjälpa personer i språkgrupp	1			1
Utbildning	3	3	2	8
Lärarjobb	1			1
Utbildning och job		1	2	3
Jobb + erfarenhet		1		1
Förbättra språk + utb		1		1

Flera av deltagarna hade under kursens gång funderingar kring hur vardagen i den egna familjen skulle fungera i kombination med praktiken på en arbetsplats. Projektledningen resonerade med var och en kring hur de kunde hitta en lösning i sin familj och för att få ett arbete efter kursens slut (praktiken syftade till att vara en ingång till arbete). Deltagarna uppmuntrades att satsa på såväl familj som arbete. Inför intervjun som föregick praktiken uppmanades deltagarna fundera igenom varför de ville göra praktik, hur de skulle komma till praktikplatsen och hur de skulle lösa familjesituationen.

För att i utvärderingen få deltagarnas omdöme om hur Hemtjänst på hemspråk dvs. kursen genomfördes och hur de upplevde att de kunde påverka genomförandet ställdes i enkät 2 ett antal påståenden som var och en fick bedöma om det stämde eller inte stämde.

Tabell 5. Hur stämmer följande påståenden om projektet Hemtjänst på hemspråk?

Svaren redovisas totalt för alla fyra grupperna.

	<i>stämmer belt</i>	<i>stämmer nästan belt</i>	<i>stämmer inte</i>	<i>inte alls</i>	Antal svar
Jag har fått stöd och uppmuntran	45	10	0	3	(58)
Jag har lärt mig nya saker	43	12	1	0	(56)
Vi har haft ett bra samarbete	49	8	0	0	(57)
Jag har kunnat påverka utbildningen	43	13	1	3	(60)
'Läraren/arna' har brytt sig om mig	56	0	2	0	(58)
Jag har fått ta eget ansvar	49	3	4	2	(58)
Jag har blivit respekterad	57	2	0	0	(59)

Sammantaget kan konstateras att en övervägande del av deltagarna var positiva till kursens genomförande, innehåll och sina egna möjligheter att påverka kursen.

De 14 deltagare som intervjuades kompletterade bilden och framförde alla positiva ord om projektet, dess genomförande och projektledningen. På fråga om problem fick vi två svar det ena byggde på att sjukdom begränsade deltagandet och möjligheter att arbeta i serviceyrke. Det andra var farhågor att det trots kursen och praktiken inte skulle vara möjligt att få ett jobb. Några framförde att det blev långa dagar och var besvärligt när tåget inte var i tid.

4.6 Deltagarna efter projektiden

Utvärderaren och projektledningen inbjöd grupp 1 till en återträff den 2 november 2009, grupp 2 den 24 maj 2010 samt grupp 3 den 25 november 2010. Mötena lades upp för att inbjuda till dialog, med samling runt ett bord med kaffe och frukt. Var och en berättade hur situationen såg ut för dem. Utvärderaren, projektledningen och deltagarna hjälptes åt att ställa frågor till varandra för att få en så bra bild som möjligt. Fem av de som deltog i grupp 1 samlades också till en återträff den 25 maj 2010.

Av återträffarna framgick att kursen har varit en viktig del i deltagarnas liv. De såg positivt tillbaka på halvåret tillsammans. Flera hade fortfarande kontakt med varandra och alla var glada åt att ses igen. Bland dem var en ung kvinna som sade att detta var första gången i sitt liv hon visste vad hon ville. Flera tog upp skillnaden mellan aktivitetsstöd och socialbidrag/försörjningsstöd och hur det kändes att byta försörjning och bli skattepliktig. De beskrev det som positivt att betala skatt, arbeta och tjäna in sin pension.

Vid återsamlingarna ställde vi frågan; "Vad är det bästa du minns från Hemtjänst på hemspråk?" Grundtonen i svaren var mycket positiv och varierar från "allt är bra", "lära sig något", "lärde svenska" till "lärde mig cykla" och "kursen hemtjänst på hemspråk är så intressant och bra, vi lärde många nya ämnen och var på studiebesök". En föreslog att kursen skulle utökas så att de fick "lära sig köra bil inte bara cykla."

"Genom att betala skatt investerar du i dig själv – och till A-kassa. Viktigast är att kunna försörja mig själv. Berätta för barnen att mamma går hemifrån till jobbet. Jag har egna pengar som jag bestämmer över." Deltagare vid återträff

Några berättade att de på egen bekostnad nu har tagit körkort. I övrigt var det en som var besviken på att hon inte fått praktisera hos MKEF, men hon hade inte någon kritik mot själva kursen eller projektledningen.

"Jag är hemma och arbetslös. Skickat papper till ett par arbetsgivare och lämnat intyg om avklarad Sfi samt svenska på praktik. Jag har gjort olika praktiker i 9 år. AF har inte hjälpt." Deltagare vid återträff

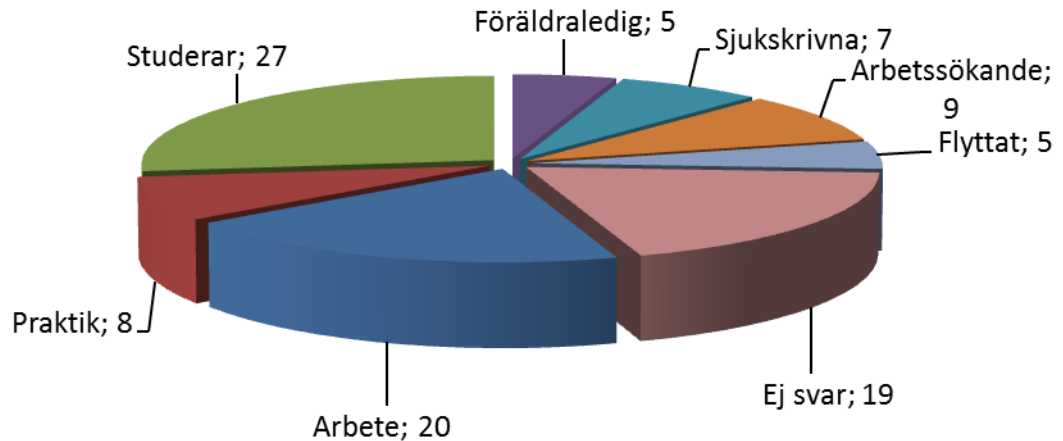
Vid flera tillfällen hjälpte deltagarna varandra i motivation och med positiva ord.

"När du erbjuds praktik måste du fundera så här, har jag någon chans att få jobb? - om bara 1 % så måste jag försöka." En deltagare till en annan vid återträff

De gav också varandra exempel på var jobb kan sökas och berättade positiva exempel där de själva fungerade som förebild för varandra.

”Jag jobbar i en äldreboende i Växjö och trivs bra. Tar bussen varje dag kl. halv sex. Är ett nystartjobb. Kursen trivdes jag jättebra med, den var en förutsättning för jobbet. Kunde visa vad jag kunde, redskap, arbetsätt m.m. Rekommenderades av kollegor. Vill säga tack till min lärare. Nu läser jag en dag Sfi och arbetar fyra dagar per vecka till den 17 dec. Genom praktiken får vi också referenser som kan berätta vad vi kan.” Deltagare vid återträff

Diagram 2. Deltagarna efter projektet i januari 2011 (totalt)

I januari 2011 hade 20 personer arbete (hos MKEF, äldreboende, restaurang, hotell, affär, café, servicearbete i skola, arbetsledare samt i kommunen), åtta praktiserade, 27 studerade och fem var föräldralediga (varav en hade arbete). Av de sju sjukskrivna hade en person arbete. Målet enligt projektbeskrivningen att 40 % av deltagarna skulle få någon form av arbete inom 3 månader efter projektets slut har nåtts med råge. Uppgifterna har inhämtats av projektledningen.

4.7 Projektet enligt samarbetsparterna

De tre kommunerna, Alvesta, Växjö och Älmhult hade en viktig roll i projektet, dels vid rekryteringen av deltagare, som hade försörjningsstöd (ersättningen fungerade som medfinansiering i projektet). Kommunernas omsorgsförvaltningar var också framtida arbetsgivare och praktikplats under projekttiden. De ansvarar också för upphandling och information kring komplementära insatser enligt lagen om valfrihet.

Utvärderingen begränsades till att gälla deltagarna och kursen, inte deras praktik- och arbetsplatser varför inte ansvariga eller handledare inom omsorgsförvaltningarna tillfrågats i utvärderingen. Avsnittet bygger på en e-postenkät som besvarades av 22 handläggare inom socialtjänsten/arbete och välfärd i de tre kommunerna samt intervjuer med deras tre arbetsledare/avdelningschefer och en handläggare vid arbetsförmedlingen.

4.7.1 Introduktion och förankring i projektet

Arbetsledarna beskrev att de fick reda på projektet Hemtjänst på hemspråk när projektledningen tog kontakt med kommunerna och kom på besök. Genomgående togs förslaget emot positivt av arbetsgrupperna. I en av kommunerna berättade arbetsledaren att socialsekreterarna *"blev eld och lågor över förslaget."*

Arbetsledarna i två av kommunerna informerade regelbundet såväl arbetsgrupp, ledningsgrupp och nämnd om projektet, arbetsplatsen och hur arbetet fortlöpte. Den tredje kommunen hade inte möjlighet att informera nämnden, men projektet finns med i förvaltningens årsredovisning. MKEF:s broschyr om projektet användes vid informationen. Två av arbetsledarna såg också det viktigt att informera om MKEF som en möjlighet för stöd i hemmet för personer med annat hemspråk än svenska.

4.7.2 Handläggarnas uppgift i projektet

Merparten av handläggarna beskrev att de informerade, sålde in projektet, motiverade samt skickade/remitterade aktuella till projektet. Under projekttiden hade deltagarna försörjningsstöd som handläggaren utredde, beviljade och följde upp. Ett par handläggare berättade att de planerade och följde upp deltagandet tillsammans med deltagarna. En svarande hade inte haft någon deltagare. Några såg sitt arbete begränsat till att rekrytera deltagare och eventuellt följa upp deras deltagande. En handläggare deltog i planeringsmöten hos MKEF tillsammans med deltagaren och projektledaren.

Ett citat får illustrera handläggarens arbete i projektet:

"I mina arbetsuppgifter ingår att finna lösningar på sysselsättningsproblem hos personer som får ekonomiskt bistånd. Hemtjänst på hemspråk kan vara ett alternativ." Handläggare kommun

4.7.3 Handläggarnas, förvaltningens och kommunens förväntningar

Handläggarnas förväntningar på Hemtjänst på hemspråk var delvis samstämmiga och skilde sig delvis från varandras. Frågan gällde såväl kommunens, förvaltningens och de egna förväntningarna på projektet.

I Växjö såg handläggarna att projektet skulle ge fler arbeten, god kunskap, tillvarata kunskap samt utbilda. För sin del såg handläggarna möjligheten för den enskilda att utbilda sig till något den enskilde önskar. Någon såg ökade kunskaper i svenska, praktik och arbete samt självförsörjning. En såg att utbildningen är en satsning från enskild och kommun som måste leda till arbete och försörjning. Klienterna ska få arbete.

Alvesta kommun förväntade sig arbete, utbildning och självförsörjning för deltagarna samt att deras förståelse för arbetslivet skulle öka. En bild fanns också att använda de platser som finns till förfogande. Handläggarna förväntade sig även ökat självförtroende hos deltagarna som skulle få pröva saker och lära för livet. En starkare vilja och tro på sig själv skulle ge ökad livskvalitet. Projektet skulle ta tillvara den enskildes kompetens.

I Älmhult såg handläggarna en samstämmighet mellan kommunens och sina egna förväntningar. Deltagarna skulle stärkas genom att de kommer närmare arbetsmarknaden, prövar nya saker och får sysselsättning.

4.7.4 Projektets nytta för vem och på vilket sätt?

Arbetsledarna såg flera som har nytta av projektet. Deltagarna som introducerades i samhället och arbetslivet och hur äldreomsorgen fungerar. Kommunen som får en ny grupp som kan utföra arbetsuppgifter hos pensionärer. Pensionärer med annan kulturell bakgrund som kan få stöd av personer som har kultur- och språkkompetens. Deltagarnas barn och makar som får en familjemedlem som har en uppgift i tillvaron och genom arbetsmöjligheter får ge ökade inkomster till familjen. Samhällsinvånarna som får fler personer integrerade i samhället.

4.7.5 Projektets påverkan fortsatta åtgärder

Alvesta kommun har startat en kompletterande eftergymnasial utbildning i hemsjukvård som komplement till Hemtjänst på hemspråk, som 11 av projektdeltagarna genomgick hösten 2010. Målet var att stärka individen ytterligare, förbereda dem för när Lagen om valfrihet införs i kommunen samt ge individerna större möjlighet att satsa för självförsörjning.

Älmhult uttryckte under dialogmötet december 2010 intresse av att ha deltagare med i Alvestas kurs. Växjö har handlat upp en motsvarande utbildning.

4.7.6 Projektets resultat enligt handläggare och arbetsledare

Projektet nådde enligt arbetsledarna stora delar av målen, deltagarna har kommit närmare arbetsmarknaden och gick ut nöjda från kursen.

”Erfarenheten från tidigare projekt är att eldsjälarna är avgörande för projektets genomförande och resultat. Här är de tre eldsjälar som jag/vi är mycket imponerade av. De har drivkraften, en glöd och tro på människor, inget är omöjligt för dem.” Arbetsledare

Arbetsledarna som hade flera projekt att förhålla sig till såg det väsentligt med samverkan kring redovisningen av projektet.

”Det fungerade bra med rapportering, projektledaren ringde och talade om vilka som varit närvarande och det var bara för oss att intyga ersättningen, det har varit mycket bättre än i andra projekt.” Arbetsledare i kommun

En berättar att hon har flera positiva exempel, bland annat en person som innan projektet var uträknad på grund av ålder och nu tack vare insatserna i projektet kommit närmare arbetsmarknaden och kommer att få jobb i kommunen.

”En ung tjej som var tilltufsad av tillvaron har vuxit otroligt mycket – har massor med sig. Många har det gått jättebra för.” Arbetsledare kommun

Ett par handläggare menade att det trots bra utbildning i projektet kan bli svårt med arbete. Men någon såg även att den som inte har någon arbetslivserfarenhet kan ha glädje av projektet. En berättar om när personen klarade utbildningen galant och mått bra av att vara med.

”Jag har haft två invandrarkvinnor med i projektet och det är till full belåtenhet. Det som har varit den stora glädjen är att deras ögon har fått liv igen. Svårigheten är att få dessa kvinnor över tröskeln till att våga delta i projektet, deras självkänsla är ju inte överdrivet hög.”
Handläggare

4.7.7 Fanns det problem i projektet?

De tre arbetsledarna började besvara frågan med att de inte såg några problem med projektet, men efter att ha tänkt efter hittade var sin sak. I en kommun ser de att målgruppen kommer att minska efter hand vilket gör att det inte kommer att finnas behov av projektet i framtiden. Behov av insatser och åtgärder för arbetslösa kommer att variera över tiden.

En annan hade sett att en del information mellan projektledningen och kommunens handläggare inte gått fram. Detta har löstes efter hand genom att ge samma information flera gånger och konstruktivt. Det kan bli problem om inte deltagarna får arbete efter projektet, men arbetsledaren påpekar att den frågan finns efter alla projekt. Här betonade arbetsledaren vikten av att deltagarna fått utbildning, intyg, referenser och kunskap. Och att inte ge upp utan jobba vidare för att hitta olika möjligheter för att hitta ett arbete.

Den tredje arbetsledaren berättar att kommunen på grund av att det varit flera projekt på gång samtidigt har det varit svårt att identifiera och hålla sig informerad om de olika projektens syfte och innehåll. Tidsaspekten, att veta i god tid när nya gruppen ska starta betonas.

En påpekade att det är viktigt att inte lova deltagarna praktikplats, jobb eller timanställning efter kursen om man inte till 100 % hålla det. Ett tvetydigt uttalande om att det finns möjlighet kan missförstås.

Under projektets gång önskade handläggarna uppföljning av de deltagare som är med i projektet samt utvärdering av hur många som har fått arbete efter utbildningen.

4.7.8 Arbetsförmedlingens handläggare om hemtjänst på hemspråk

Arbetsförmedlaren kom i kontakt med projektet genom att ett par arbetsökande berättade om hemtjänst på hemspråk. Efter kontakt med projektledningen och kommunen såg arbetsförmedlaren mycket positivt på projektets möjligheter. Målgruppen var personer som har få chanser att utbilda sig. Flera var 40 år eller äldre och hade flera små barn. I kombination med låg utbildning, att inte ha jobbat tidigare, och eventuellt andra begränsningar innebar detta totalt en svår situation. Hemtjänst på hemspråk var bra för individen, kvinnan och politiskt viktigt för samhället. Kvinnan mår bättre, barnen mår bättre, de får en utbildning och kan få ett bra jobb.

Det är en fantastisk kunskap samlad hos projektledningen som omsätts i fungerande verksamhet. De måste kunna få framgång även på sikt. De som deltog var inskrivna hos arbetsförmedlingen men kom från kommunen. Utbildningen hos MKEF registrerades som en merit "servicearbete" i arbetsförmedlingens system. Flera av deltagarna beviljades praktik efter utbildningens slut, vilket också blir en merit. Från att från början ha haft ett tomt CV kan detta nu byggas upp för att nå en plats i arbete.

4.8 Samverkan

Kommunernas äldreomsorg hade en viktig roll att erbjuda praktikplats för deltagarna. Projektledningen hade inledningsvis mycket arbete med motivering och kontakter för att ordna praktikplats för första gruppen. Detta underlättade arbetet inför övriga grupper.

Det hände att personer i målgruppen som blivit allvarligt sjuka inte fick sjukintyg de var berättigade till och läkaren berättade att det skulle kosta för mycket. Detta innebar att individen var utestängd från samhällets system med sjukskrivning, försäkringskassa och inte räknades in i ohälsotalen. En sjukskrivning vid sjukdom skulle ha gett dem möjlighet att anpassa sig till en vanlig vardag. Frågan lämnades vidare till förvaltningschefen i berörd kommun för att tas upp med Landstinget.

Inför varje grupps start i projektet har projektledningen varit i kommunerna och informerat om projektet, för handläggare på kommun, kommunledning men också direkt till presumtiva deltagare. De senare grupperna har också informerats av tidigare gruppdeltagare. I Älmhult har tidigare deltagare anlitats som handledare inför kursstart, följt med på tåget och visat vägen på olika sätt.

Projektet har väckt uppmärksamhet i press, radio och TV såväl när det gäller projektets idé, projektledningen som hur det går för deltagarna som kunder och servicemottagare som intervjuats kring verksamheten.

5. MÅNGKULTURELL KUNSKAP EKONOMISK FÖRENING

En del i projektet Hemtjänst på hemspråk var att utveckla en intäktsfinansierad verksamhet som långsiktigt ger sysselsättning åt invandrare samt erbjuder hemservice på modersmål. Enligt projektbeskrivningen skulle MKEF sysselsätta minst 20 personer i tre eller flera kommuner vid projektets slut eller senast 2011-04-01.

MKEF startade då ägarna hade erfarenhet av att integrationen i arbetslivet behöver öka, att personer med utländsk bakgrund liksom alla andra behöver såväl sysselsättning som olika tjänster utförda. Affärsidén bygger på att kostnaderna för enskilda minskar genom avdragsgilla hushållsnära tjänster och servicetjänster i hemtjänst enligt lagen om valfrihet. Inledningsvis beviljades MKEF ett mikrolån från Almi.

”MKEF ska växa sakta men säkert. Nöjda kunder som berättar om oss är bästa reklamen.” Projektledningen

MKEF tecknade avtal om service i hemtjänst enligt LOV med Växjö kommun den 1 juni 2009 och med Älmhults kommun den 1 september 2010.

MKEF är arbetsgivare för personliga assistenter. Hyresbostäder anlitar MKEF för städning av lägenheter. Överenskommelse finns med Hyresbostäder, Växjöhem, Allbohus, samt Älmhultsbostäder som rekommenderar MKEF för service till hyresgästerna. MKEF arbetar också med ekonomitjänst för företag och föreningar.

5.1 Arbetsgivare

MKEF hade i januari 2011; 20 hel/deltidsanställda och 20 timanställda. Sju av de anställda hade genomgått Hemtjänst på hemspråk, övriga MKEF:s kurs hushållsnära tjänster.

Kollektivavtal finns tecknat liksom försäkringar. Anställningsbevis skrivs med alla som anställs. Alla anställda uppmuntras att gå med i A-kassa och facklig organisation.

5.2 Lönsamt företag

MKEF hade i januari 2011 uppdrag åt Växjö kommun inom hemtjänst/Lagen om valfrihet hos 21 personer med hemspråken serbiska, bosniska, albanska, arabiska, kurdiska, ryska och svenska. Antalet kunder inom hushållsnära tjänster var 44 i januari 2011, totalt under det senaste året debiterades 120 kunder. Antalet timmar per kund varierade mellan 5 och 50. Därutöver hade företaget ett 50 tal företagskunder inom redovisning och var arbetsgivare för ett par personliga assistenter.

Tabell 6. MKEF årsomsättning och årsresultat enligt årsredovisningarna

År	2007	2008	2009
Omsättning	129 891	1 484 016	5 238 502
Årsresultat	1 756	53 832	40 504

Årsomsättning och årsresultat har mångdubblats under de berörda åren. Överskott i verksamheten investeras i ytterligare personal för att kunna utveckla verksamheten.

6. ANALYS OCH SLUTSATS

MKEF har genomfört ESF-projektet Hemtjänst på hemspråk med 100 personer som deltagit i en kurs omfattande 26 veckor. Utvärderingen visade att såväl deltagare som arbetsledare och handläggare vid kommunerna och arbetsförmedlingarna är mycket positiva till Hemtjänst på hemspråk.

6.1 Metod, genomförande och resultat

Projektets metod, en kurs kombinerat med praktik och studiebesök visade sig mycket lyckat för målgruppen. Bärande delar i projektet var projektledningens goda samarbete med deltagare, kommunerna och lyhördhet för individuella anpassningar.

Projektet har nådde den målgrupp som angavs i ansökan, alla deltagare har annat modersmål än svenska, 26 länder finns representerade. Flera deltagare hade inte arbetat på flera år, många har enbart ett fåtal skolår och hälften hade inte arbetat utanför hemmet tidigare.

I projektbeskrivningen angavs att 25 % skulle vara män. Detta nåddes inte bl.a. på grund av att kommunernas handläggare, som främst anvisat personer till projektet, medvetet bedömde att kvinnor bättre behövde den erbjudna insatsen.

På dialogmötena fördes resonemang och ifrågasattes om samhället och vår inställning till just hemtjänst som arbetsuppgift är möjlig att locka män med. Resultatet i MKEF:s projekt stämmer överens med hur könsfördelningen i yrket hemtjänst och hushållsnära tjänster ser ut i riket. Det kanske inte fanns förutsättningar för att Hemtjänst på hemspråk skulle kunna åstadkomma en förändring under den korta projektiden?

6.2 Projektets nytta och värde samt starka och svaga sidor

I projektet arbetades strategiskt med såväl jämställdhet som mångfald, både i kontakten med deltagarna, projektets samverkansparter, främst handläggare och arbetsledare i kommunerna och arbetsförmedlingen, men även deltagarnas familjer och släkt samt kommunens hemtjänst. Projektledningen har på olika sätt visat grupperna att det går att arbeta med uppgifter i kök och hem oavsett kön, funktionsnedsättning osv.

Projektet i sig var jämställdhetsskapande genom att kvinnor, som inte tidigare arbetat utanför hemmet, fick en egen kompetens och ett eget nätverk. Vilket medförde att de fick självkänsla och förändrade bilden av sig själva samtidigt som barnen och maken fick en ny syn på moderns/kvinnans roll i familjen. Genom att kvinnan, mamman i familjen har fått en plats att gå till, en uppgift utanför hemmet har även fördelningen av uppgifterna i hemmet ifrågasatts och flera har berättat att de omfördelats mellan makarna. Barnen såg att mamma har en uppgift. Det är positivt både för barnens tillvaro och för deras uppfattning om vad kvinnor kan göra.

Kunskapsinhämtningen har också innefattat hur samhället fungerar i stort, orientering med karta, att åka buss och att lära sig cykla. Flera deltagare har påpekat att detta betyder mycket för deras möjligheter och självständighet.

Deltagarna skulle enligt huvudmålet med socialfonden och enligt projektbeskrivningen nå ökad anställbarhet. Flera deltagare har berättat att de genom att lära sig ett yrkesområde, hushållsnära tjänster och arbete i hemtjänst, har förbättrat sitt självförtroende i stort och särskilt stärkt sin motivation att arbeta. De har fått meriter att föra in i sin meritförteckning (CV) att använda när de söker arbete.

Tre personer har fått arbete i hemtjänst i någon av de tre kommunerna och sju hos MKEF inom hemtjänst och hushållsnära tjänster, ytterligare tio personer har arbete hos olika arbetsgivare t.ex. på restaurang och hotell. Arbetsförmedlarna registrerar intyg från kursen och praktik i sitt register vilket innebär att möjligheten att få uppgift om arbete finns tillgängligt. De har alla genom att pröva på och få en merit och referenser från såväl praktikplatsen som kursledningen kommit ett steg närmare arbetsmarknaden, inte minst genom att de själva och deras anhöriga ser dem som presumtiva arbetande.

Flera av de intervjuade handläggarna och arbetsledarna i kommuner och handläggaren vid arbetsförmedlingen framförde att det inte var realistiskt att nå en anställning inom hemtjänst efter en termins kurs. I en av kommunerna har en kompletterande kurs anordnats. De övriga två kommunerna har planer på att göra det samma.

6.3 Inför framtida projekt

Förberedelsen för deltagarna innan kursstart har inneburit större tidsinsats än beräknades i projektplaneringen. Samverkan mellan kommunerna och projektledningen har varit helt avgörande. Det har varit nödvändigt att motivera såväl kommunernas handläggare, blivande deltagare som deltagarnas make och ibland andra familjemedlemmar. När en person har en uppgift i sitt eget hem med barn och make är det inte alltid självklart att försörjning och arbete lockar.

Inställningen till vilka som ska delta kan vara avgörande, ser vi rent allmänt i samhället kvinnor framför oss i de aktuella arbetsuppgifterna så är det svårt att motivera män att delta i ett projekt som leder till arbete i hemmen. Mer tid både för förberedelse och faktisk arbetstid hos projektledningen skulle kunnat underlätta. Efter att första gruppen fullföljt sin kurs har tidigare deltagare hjälpt till med rekrytering och följt med på tåg och buss till Växjö – en snillrik lösning och metod.

Det har varit en heltidsuppgift att hålla ihop projektet, hålla kontakt med deltagarna och samverkansparterna. På projektledaren låg därutöver att organisera, planera och i viss mån genomföra utbildningen, uppföljning och redovisning samt hålla ihop styrgruppen. Vid ett liknande projekt i framtiden är det viktigt att räkna med tillräcklig tid för själva kringarbetet och kontakterna som här har fått göras av MKEF:s ledning utöver projektiden.

Ytterligare en bärande del i projektet har varit projektledningens lyhördhet för enskilda och gruppens behov av anpassning av tider, innehåll och förmedling, språk, skriftligt, muntligt, repetition, att se på plats i form av studiebesök och praktik, pröva själv osv.

Ett problem återkom vid alla fyra terminsstarterna, att inte alla deltagarna fanns på plats vid kursstart. Kommunernas aktörer tyckte att de fick för kort framförhållning och att terminerna startade vid fel tidpunkt, efter sommaren och juledigheten, då det var svårare att få tag i berörda. Projektledningen å sin sida menade att man tidigt kommit överens om när kursen skulle starta och hur många personer från varje kommun som skulle delta. Inventeringen av behoven hade gjorts tillsammans med kommunerna under förprojekteringen. I och med att flera av de som sedan deltog varit arbetslösa eller helt utan sysselsättning redan vid förprojekteringen kunde de förberetts på deltagandet i god tid. Men, genom att det från förstudiens avslutning och inlämnad ansökan gick en tid kunde inte deltagarna förberedas innan projektet startade. Kommunerna ville inte lova något innan projektet var finansierat.

Projektet har också tillfört hemtjänstens arbetsplatser erfarenheter och kunskaper om målgruppens möjligheter, vilket i flera fall har lett till anställningar. Praktiktiden har gett kommunernas hemtjänstpersonal och brukare erfarenhet av målgruppen som bidragit till integration och förståelse mellan olika grupper i samhället.

Inför framtida projekt kan sammanfattningsvis framföras att det är viktigt att beräkna tillräcklig administrativ tid till projektledningen. Arbetsmetoden i projektet med deltagarnas delaktighet och möjlighet att påverka kursens metoder och innehåll efter de enskildas behov kan fungera som förebild för framtida projekt. Samarbetet med samverkansparter bör ytterligare klargöras innan projektet startar i form av en fördjupad kontakt och förslagsvis ett kontrakt eller avtal som klargör vad kommunen och arbetsförmedlingen åtar sig för målgruppen.

För de enskilda deltagarna är det viktigt att kommunerna och arbetsförmedlingen tar till vara erfarenheterna i stödet för de enskildas planering. För andra enskilda kan MKEF vara en väg till arbete då de i sin verksamhet erbjuder kurser i hushållsnära tjänster.

Frågeformulär till deltagare i Hemtjänst på hemspråk MKEF 2009 – 2011

Ditt namn

Vilket år är du född?

I vilket land är du född?

Är du man kvinna
 Är du ensamboende gift/samboende

Hur många vuxna är ni i bostaden?

Hur många barn bor hemma hos dig? [] Hur gamla är barnen?.....

Vad har du tidigare arbetat med?	Var?	Vilka år?
.....
.....
.....

Hur många år har du gått i skolan år

Vilken är din huvudsakliga försörjning just nu?

.....

Vem berättade för dig om projektet Hemtjänst på hemspråk?

.....

Vad förväntar du dig av Hemtjänst på hemspråk?

.....

Ditt namn:

Hur stämmer följande påståenden om projektet Hemtjänst på hemspråk

Jag har fått stöd och uppmuntran

Stämmer helt Stämmer nästan helt Stämmer inte Inte alls

Jag har lärt mig nya saker

Stämmer helt Stämmer nästan helt Stämmer inte Inte alls

Vi har haft ett bra samarbete

Stämmer helt Stämmer nästan helt Stämmer inte Inte alls

Jag har kunnat påverka utbildningen

Stämmer helt Stämmer nästan helt Stämmer inte Inte alls

'Läraren/arna' har brytt sig om mig

Stämmer helt Stämmer nästan helt Stämmer inte Inte alls

Jag har fått ta eget ansvar

Stämmer helt Stämmer nästan helt Stämmer inte Inte alls

Jag har blivit respekterad

Stämmer helt Stämmer nästan helt Stämmer inte Inte alls

Hur ser dina framtida planer ut?

Vad ska du göra nu?

Arbeta hos Växjö kommun

Arbeta hos Alvesta kommun

Arbeta hos Älmhults kommun

Praktisera var? hos

Arbeta hos MKEF

Arbeta hos annat företag vilket?

Studera

Söka arbete

Sjukskriven

Vilken är din huvudsakliga försörjning just nu?

.....

Kommentar:

E-post enkät till handläggare i Alvesta, Växjö och Älmhults kommuner

Jag har fått i uppdrag av Mångkulturell Kunskap Ekonomisk förening (MKEF) att utvärdera ESF-projektet Hemtjänst på Hemspråk som genomförs i Växjö kommun, Alvesta kommun och Älmhults kommun under tiden 2009 - 2011.

Ditt namn har jag fått av xx, xx kommun, eftersom du som handläggare inom socialtjänsten har möjlighet att hänvisa personer till projektet Hemtjänst på Hemspråk. Det kan tänkas att du ännu inte har hänvisat någon till projektet. Är det någon fråga som därför inte är aktuell - berätta det.

Jag är tacksam om du kan besvara frågorna med vändande e-post, dock senast den 1 september.

Svara inte med enskildas namn utan med beskrivningar.

1. Hur ser ditt arbete ut i projektet Hemtjänst på Hemspråk?
2. Vilka förväntningar har din kommun, förvaltning och du på Hemtjänst på Hemspråk?
3. Vilka anser du skall delta i projektet Hemtjänst på Hemspråk?

Har du något mer du vill berätta nu i början av projektet?

Hemtjänst på hemspråk FRÅGOR TILL ARBETSLEDARE, IFO – KOMMUNERNA

Hur fick du veta om projektet?

Hur förankrar du projektet, hos vilka och på vilket sätt?

Nämnden? Personalen? Någon mer?

Vilka har nytta av projektet? På vilket sätt?

Vilka problem har du/ni mött i/med projektet? Ser du några risker med projektet?

Är det något annat som du tycker att jag behöver ta med i utvärderingen?

FRÅGOR I INTERVJU MED ENSKILDA MKEF -

Berätta om dig själv, varifrån kommer du, när är du född

Vilken är din utbildning

Var har du arbetat, hur länge.

Hur fick du veta om MKEF och Hemtjänst på hemspråk

Varför blev du intresserad

Vad förväntar du dig av Hemtjänst på hemspråk

Hur tycker du att det varit hittills?

Bra?

Kunde förbättras?

Något mer du vill berätta?